

فرهنگ سازمانی
«مبتنی بر ارزش‌های اسلامی»

ریژه گروه شغلی مالی - بازرگانی

ناصر داوودی، آبرو و شهباز ذوالفقاری

ویراست

تهیه‌کنندگان:

پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)

و

سازمان عقیدتی - سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

معاونت تربیت و آموزش

سرشناسه :	ولی پور، اکبر، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور :	فرهنگ سازمانی «مبتنی بر ارزش های اسلامی» ویژه گروه شغلی مالی بازرگانی / نویسندگان ناصر داودی، اکبر ولی پور؛ شهروز ذوالفقاری؛ تهیه کنندگان: پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (علیه السلام)؛ و سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع - معاونت تربیت و آموزش.
مشخصات نشر :	تهران: سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، انتشارات دفاع، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری :	۱۳۶ ص.
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۸۷۴۵-۳۴-۱
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
یادداشت :	عنوان دیگر: فرهنگ سازمانی «مبتنی بر ارزش های اسلامی».
عنوان دیگر :	فرهنگ سازمانی «مبتنی بر ارزش های اسلامی».
موضوع :	فرهنگ سازمانی -- جنبه های مذهبی -- اسلام
موضوع :	Corporate culture -- Religious aspects -- Islam
موضوع :	رفتار سازمانی -- جنبه های مذهبی -- اسلام
موضوع :	Organizational behavior -- Religious aspects -- Islam
شناسه افزوده :	داودی، ناصر، ۱۳۴۱ -
شناسه افزوده :	ذوالفقاری، شهروز، ۱۳۵۹ -
شناسه افزوده :	پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)
شناسه افزوده :	سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، معاونت تربیت و آموزش عقیدتی سیاسی
شناسه افزوده :	سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، انتشارات دفاع
رده بندی کنگره :	BP۲۳۰/۱/د۲۵:۴۵
رده ی دیویی :	۳۹۷/۴۸۳۴
شماره کتابخانه ملی :	۵۳۹۸۵۴۳

دفاع

فرهنگ سازمانی «مبتنی بر ارزش های اسلامی»

ویژه گروه مالی - بازرگانی

تهیه کنندگان: پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (علیه السلام)
و سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع - معاونت تربیت و آموزش
نویسندگان: ناصر داودی، اکبر ولی پور، شهروز ذوالفقاری

ناظران فنی: مهدی حسینی و حسن صدیقی

ناظر علمی: احمد شفيعی

ناظر نهایی: عزت الله معتمد

وایایش: سیدعلی یار افشارپور دهدشت

سروراستار: حسین قاسم حمزه ویراستار: فقیهه شیخانی

صفحه آرا: اسماء وصال طلب راوری

چاپ: مرکز خدمات فرهنگی مطهر

نوبت و تاریخ چاپ: اول - ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد بهاء: ۶۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۴۵-۳۴-۱

نشانی ناشر: تهران، میدان نوینیا، خیابان شهید لنگری، جنب اداره هواشناسی،

ساختمان شهید مطهری، مرکز نشر دفاع

کدپستی: ۱۶۹۳۶۱۴۳۳۹ تلفن: ۳۲۹۳۰۰۰۶

پست الکترونیک: nashrdefa@fatehnet.net

فهرست مطالب

پیشگفتار	۱۱
مقدمه	۱۷
درس اول: تعادل در کار و زندگی پایبندی به سنت‌های ایرانی - اسلامی و پرم: از دادا گی فرهنگی	
۱-۱. مقدمه	۲۱
۲-۱. اهمیت و ضرورت تعادل در کار و زندگی	۲۴
۳-۱. راهکارهای ایجاد تعادل در کار و زندگی	۲۷
۱-۳-۱. اولویت‌بندی	۲۸
۲-۳-۱. برنامه‌ریزی	۳۰
۳-۳-۱. بهره‌مندی از هنر «نه» گفتن	۳۱
۴-۳-۱. شناخت نقش کار در زندگی و پذیرش واقعیت‌ها	۳۱
۵-۳-۱. منتقل نکردن مسائل کاری به محیط خانه	۳۲
۴-۱. علل و عوامل دادا گی فرهنگی	۳۳
۱-۴-۱. دنیاگرایی	۳۴

- ۱-۴-۲. عقب‌ماندگی علمی و صنعتی ۳۵
- ۱-۴-۳. عدم شناخت صحیح دین و خارج کردن دین از صحنه زندگی .. ۳۷
- ۱-۴-۴. قوم‌گرایی و نژادپرستی ۳۷
- ۱-۴-۵. عدم حفظ استقلال فرهنگی ۳۹
- ۱-۴-۶. راهکارهای مقابله با وادادگی فرهنگی ۴۰
- ۱-۵-۱. شناخت فرهنگ و اهداف دشمن ۴۰
- ۱-۵-۲. نهادهای سازش‌آموزهای دینی ۴۱
- ۱-۵-۳. تقویت و تقای بینش اعتقادی و سیاسی ۴۲
- ۱-۵-۴. احیای عزت نفس ۴۳
- ۱-۵-۵. مبارزه با رولت‌گرایی ۴۳
- ۱-۵-۶. حساسیت به فرهنگ حوی و مهاجم ۴۴
- ۱-۵-۷. افزایش روحیه استقلال‌طلبی ۴۴
- ۱-۵-۸. پیشگیری از نفوذ عوامل فرهنگی دشمن ۴۵
- ۱-۵-۹. اقامه فریضه امر به معروف و نهی از منکر ۴۶
- درس دوم: مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی و حفظ عزت اقتصاد سازمانی
- ۱-۲-۱. مقدمه ۵۱
- ۲-۲. اهمیت و ضرورت بحث ۵۳
- ۲-۳. آثار مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی به ارباب رجوع ۵۶
- ۲-۳-۱. بهره‌مندی از یاری خدا ۵۶

- ۵۷..... ۲-۳-۲. رستگاری در آخرت
- ۵۷..... ۳-۳-۲. برخورداری از اکرام الهی
- ۵۸..... ۴-۳-۲. محبوبیت در پیشگاه خداوند
- ۵۸..... ۵-۲-۲. برطرف شدن غم و اندوه
- ۵۸..... ۳-۶. ثواب جهاد در راه خدا
- ۵۹..... ۴-۲. راه کارهای ارغمان روحیه مسئولیت پذیری و پاسخ گویی
- ۵۹..... ۱-۴-۲. عنصر خدمت داری
- ۶۰..... ۲-۴-۲. توجه نمرود به قنات
- ۶۱..... ۳-۴-۲. امانت الهی دانستن مفاصل امکانات و فرصت ها
- ۶۲..... ۴-۴-۲. اعتقاد به عبادی بودن کار
- ۶۲..... ۵-۴-۲. آگاهی دادن درباره اهداف سازمان
- ۶۳..... ۶-۴-۲. تأمین نیازهای مادی کارکنان
- ۶۳..... ۷-۴-۲. مشارکت دادن کارکنان
- ۶۴..... ۸-۴-۲. فرهنگ سازی
- ۶۴..... ۹-۴-۲. شایسته سالاری و گزینش افراد صالح
- ۶۵..... ۱۰-۴-۲. تشویق و تنبیه
- ۶۶..... ۵-۲. الزامات خدمت به ارباب رجوع
- ۶۶..... ۱-۵-۲. عدم منت و آزار
- ۶۷..... ۲-۵-۲. خلوص نیت و پرهیز از ریا و شهرت طلبی

- ۶۸..... ۲-۵-۳. دوری از افراط و زیاده‌روی
- ۶۹..... ۲-۶. آثار عزت
- ۶۹..... ۲-۶-۱. محقق کردن خواسته‌ها
- ۷۰..... ۲-۶-۲. عفو و گذشت
- ۷۰..... ۲-۶-۳. قانونگذاری
- ۷۱..... ۲-۶-۴. رهایی از شیطان
- ۷۲..... ۲-۶-۵. ایستادگی و پایداری
- ۷۲..... ۲-۶-۶. مدیریت دیگران
- ۷۲..... ۲-۶-۷. رحمت و مهرورزی به دیگران
- ۷۳..... ۲-۶-۸. نجات از ظلم و ستم و هلاکت
- ۷۳..... ۲-۶-۹. کسب اقتدار
- ۷۴..... ۲-۷. عوامل مؤثر بر حفظ و افزایش منزلت و اقتدار سازمانی
- ۷۵..... ۲-۷-۱. ارضای نیازهای اساسی‌تر
- ۷۵..... ۲-۷-۲. هماهنگی شناختی درباره سازمان
- ۷۶..... ۲-۷-۳. وجود عوامل بهداشتی
- ۷۶..... ۲-۷-۴. وجود عوامل انگیزشی
- ۷۶..... ۲-۷-۵. انتظار و امید به کسب اهداف
- ۷۷..... ۲-۷-۶. برابری داده‌ها و ستاده‌های شغلی و وجود عدالت سازمانی
- ۷۷..... ۲-۷-۷. انطباق اهداف کارکنان با اهداف سازمان

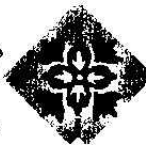
- ۷۸..... ۸-۷-۲ با اهمیت دانستن وظایف و مسئولیت‌ها
- ۷۸..... ۹-۷-۲ استقلال شغلی کارکنان
- ۷۹..... ۱۰-۷-۲ شفافیت وظایف شغلی و سازمانی

درس سوم: اعتماد به نفس

- ۸۴..... ۱-۳ معنانشناسی اعتماد به نفس
- ۸۵..... ۲-۳ مفهوم شناسی اعتماد به نفس
- ۸۷..... ۱-۲-۳ اعتماد به نفس نسبی
- ۹۲..... ۲-۲-۳ اعتماد به نفس مطلق
- ۹۴..... ۳-۳ نقش اعتماد به نفس در کسب موفقیت‌های ملی
- ۹۸..... ۴-۳ نشانه‌ها و علائم اعتماد به نفس

درس چهارم: محاسبه نفس

- ۱۱۳..... ۱-۴ معنانشناسی محاسبه نفس
- ۱۱۴..... ۲-۴ اهمیت و جایگاه محاسبه نفس
- ۱۱۴..... ۱-۲-۴ نشانه معرفت به اهل بیت
- ۱۱۵..... ۲-۲-۴ نشانه عاقل‌ترین مردم
- ۱۱۵..... ۳-۲-۴ خود را بسنجید پیش از آنکه شما را بسنجند
- ۱۱۶..... ۳-۴ حقیقت و ضرورت محاسبه نفس
- ۱۱۹..... ۴-۴ آثار و فواید محاسبه نفس
- ۱۲۰..... ۱-۴-۴ اصلاح نفس

- ۴-۴. ۲. امان از عذاب الهی ۱۲۱
- ۴-۴. ۳. آمادگی برای حسابرسی روز قیامت ۱۲۲
- ۴-۴. ۴. سعادت‌مندی و خوشبختی ۱۲۲
- ۴-۵. ۵. الزامات محاسبه نفس ۱۲۳
- ۴-۵-۱. رعایت تقوا در محاسبه ۱۲۳
- ۴-۵-۲. سخت‌گیری و استمرار در محاسبه ۱۲۴
- ۴-۶. چگونگی محاسبه نفس ۱۲۵
- کتابنامه ۱۳۱

پیشگفتار

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ (رعد: ۱۱).

البته خداوند سرنوشت هیچ دلتی را تغییر نمی‌دهد، مگر آنکه آنها خود را تغییر دهند و هنگامی که خداوند به خاطر اعمال نادرست قومی اراده سوئی درباره آنها بکند، هیچ چیز مانع آن نخواهد شد و جز خدا سرپرستی نخواهند داشت.

فرمانده معظم کل قوا، حضرت امام خامنه‌ای (مد ظله العالی).

هرجامی‌گوییم فرهنگ، مقصود ما از فرهنگ یعنی، فرهنگ انقلابی، فرهنگ اسلامی، یعنی ایجاد حرکت فرهنگی بر مبنای اسلام و بر مبنای ارزش‌های اسلامی و حرکت دادن جامعه، به معنای حرکت فرهنگی به سمت اهداف اسلامی، تقویت فرهنگ اسلامی و باور اسلامی و آداب اسلامی و اخلاق اسلامی و سنت‌های اسلامی؛ فرهنگ این است.^۱

۱. سیدعلی حسینی خامنه‌ای، بیانات، در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۳/۰۳/۰۴.

براساس تعریف شورای عالی انقلاب فرهنگی، فرهنگ نظام‌واره‌ای از عقاید، باورهای اساسی، ارزش‌ها، آداب، الگوهای رفتاری ریشه‌دار، دیرپا و نمادها و مصنوعات است که ادراکات، رفتار و مناسبات جامعه را جهت و شکل می‌دهد و هویت آن را می‌سازد.^۱ بنابراین، فرهنگ‌سازی و پرداختن به فرهنگ سازمانی، که درواقع روح و آداب و سنن حاکم بر هر سازمانی است، از آن‌رو مهم است که موجب شکل‌دهی و جهت‌دهی رفتار کارکنان سازمان می‌شود. که امروزه، همه سازمان‌ها و نهادها وجود این روح ساری و جاری را که نحوه شکل‌گیری آن به عوامل گوناگون بستگی دارد، پذیرفته‌اند؛ بنابراین، تمام سازمان‌ها برای نیل به اهداف سازمانی، قصد حاکم کردن فرهنگی مطابق با اهداف و خواسته‌های سازمانی‌شان هستند. وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح نیز نه تنها از این امر غافل نبوده؛ بلکه در راستای رسدداشت ارزش‌های انقلاب اسلامی، نخستین راهبرد طرح تحول و تعالی معنوی، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح را «بهبود و اصلاح فرهنگ سازمانی بر مبنای ارزش‌های دینی و انقلابی» معرفی کرده است.^۲

افزون براین، در عصر حاضر که دشمنان سلطه‌جوی قوی خورده و دین‌ستیز، با استفاده از انواع ابزارها و روش‌های شیطانی و غیراخلاقی، فکری، روانی و نیروهای انسانی توانمند کشور عزیزمان را با تهاجم‌های ضد فرهنگی، نیروی اخلاقی هدف قرار داده‌اند، پرداختن به موضوع فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های انقلابی و

۱. شورای عالی انقلاب فرهنگی، نقشه مهندسی کشور، مصوبه مورخ ۱۳۹۲/۰۳/۰۸.

۲. ابلاغیه معاونت توسعه مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی وزارت دفاع، به شماره ۳۲۵۰/۹۴/۴۴/۴۸۴۰.

مورخ ۱۳۹۴/۰۹/۱۳.

اسلامی میان نیروهای خدوم وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، اهمیت دوچندان می‌یابد، که البته نظرسنجی‌ها و نیازسنجی‌ها از نیروهای وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، بر این مهم تأکید می‌ورزد.

ازایر رو، معاونت تربیت و آموزش سازمان عقیدتی سیاسی ودجا، در راستای منویات فرهنگی معظم کل قوادر و اسناد بالادستی و براساس نیازسنجی‌ها، ادامه و تکمیل مباحث و شاخص‌های فرهنگ سازمانی را که سال ۱۳۹۶ مطرح شد، ضروری دانست. بنابراین، برآن شد برای آشنایی هرچه بهتر و بیشتر کارکنان وزارت دفاع با فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی و انقلابی و تقویت و بهبود آن در سازمان‌های ارشد، وزارت دفاع و اهتمام جدی نیروها نسبت به رعایت شاخص‌های فرهنگ سازمانی انقلابی و اسلامی، با رویکرد کاهش ناهنجاری‌ها و افزایش بهره‌وری، برخی ارزش‌های اسلامی را که ضروری است در سازمان‌ها و بین کارکنان وزارت دفاع، به فرهنگ غالب تبدیل شود، با عنوان «فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی» ترسیم نماید.

باتوجه به فزونی ارزش‌ها و شاخص‌های فرهنگ سازمانی، برای بر ارزش‌های اسلامی، برای آموزش کارکنان پایور وزارت دفاع در سال ۱۳۹۶ سعی شده است در ادامه مباحث سال گذشته که بیش از بیست شاخص ارزش‌ها در کتاب «درآمدی بر فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی» آورده شد، شاخص‌هایی همچون: «تعادل در کار و زندگی، پایبندی به سنت‌های ایرانی -

اسلامی و پرهیز از وادادگی فرهنگی، مسئولیت‌پذیری، پاسخ‌گویی و حفظ عزت و اقتدار سازمانی، واقع‌بینی، اعتمادسازی، پذیرش واقعیت‌ها و شهادت‌عذرخواهی، اقرار به اشتباهات، ساده‌زیستی و پرهیز از اشرافی‌گری، تبادل دانش و تجارب،

اعتماد به نصرت الهی، تکبر و عدم تواضع بی‌جای خواهران، بردباری و شکیبایی و سعه صدر، رازداری و حفظ اسرار، گشاده‌رویی و حمایت عاطفی، خودسازی و محاسبه نفس، اعتماد به نفس و خودباوری، عقلانیت سازمانی، نقادی منصفانه و مشفقانه، صداقت و امانت‌داری، عفو و بخشش، عمل‌گرایی، حفظ صیانت و کرامت نیروی انسانی، تقدم خشنودی خدا بر دیگران»، طرح و بررسی شده و در مجموع کتاب‌های «فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی» برای فراگیران تبیین شود.

براین اساس کتاب پیش رو در ده جلد، و هر جلد شامل چهار درس به تفکیک گروه‌های شغل برادران به زبور طبع آراسته شده است؛ به گونه‌ای که از بین این شاخص‌ها شاخص‌های «اعتماد در کار و زندگی و پایبندی به سنت‌های ایرانی - اسلامی و پرهیز از وادادگرایی» و «مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی و حفظ عزت و اقتدار سازمانی» در دروس اول و دوم، به صورت مشترک برای تمام گروه‌های شغلی، ارائه شده است، سپس در دروس دیگر، با توجه به گروه شغلی مخاطبان، حداقل دو شاخص از ارزش‌های اسلامی، ارائه شده، بررسی شده است. همان‌طور که اشاره شد، آنچه تدوین شده و پیش از این شما همکاران عزیز قرار گرفته است، حاصل تلاش جمعی اعضای کمیسیون عالی تربیت و آموزش و کارگروه‌های تخصصی متون و کانون اساتید این سازمان و نویسندگان و ناظران علمی و فنی پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع) است که از مجموعه نیازسنجی و نظرسنجی‌ها از کارکنان خدوم و شریف وزارت دفاع به دست آمده است و در کارگروه‌های تخصصی تدوین سرفصل‌های آموزشی، مشخص شده؛ در کمیسیون عالی تربیت و آموزش به ریاست نماینده مکرم ولی فقیه و ریاست

محترم سازمان عقیدتی سیاسی ودجا حجت الاسلام والمسلمین محمدحسین قندهاری به تصویب رسیده است.

ازاین رو، لازم می دانم، از هیئت رئیسه محترم سازمان عقیدتی سیاسی ودجا، اعضای کمیسیون عالی تربیت و آموزش، کارگروه های تخصصی متون و کانون اساتید این سازمان و نویسندگان فرهیخته و ناظران محترم علمی، فنی و نهایی معزز پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع) تقدیر و تشکر نمایم.

من الله التوفیق

معاون تربیت و آموزش

سازمان عقیدتی - سیاسی وزارت دفاع و

پشتیبانی نیروهای مسلح

مهدی حسینی

